

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

- Να αντιλαμβάνεστε τον ρόλο του κράτους και τους στόχους που επιδιώκει στην καθημερινή ζωή
- Να εξηγείτε τις διάφορες οικονομικές λειτουργίες
- Να γνωρίζετε τα δημοσιονομικά μέτρα του κράτους και να εξηγείτε τον στόχο των μέτρων αυτών

Ο ρόλος του κράτους

Το κράτος διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό και πολύπλευρο ρόλο στην οργάνωση της καθημερινής ζωής.

Για παράδειγμα

- Αύξηση των επιδοτήσεων στα αγροτικά προϊόντα
- Οικονομική ενίσχυση των χαμηλά αμειβόμενων στρωμάτων
- Αύξηση στις δαπάνες για αντιμετώπιση της ανεργίας
- Η μείωση της μόλυνσης του περιβάλλοντος

Οι στόχοι της κρατικής παρέμβασης

Πολλές φορές ο μηχανισμός της αγοράς δεν λειτουργεί ικανοποιητικά και παρουσιάζει αδυναμίες στην επίλυση διαφόρων οικονομικών προβλημάτων.

Για παράδειγμα

Δημόσια αγαθά όπως η δικαιοσύνη,
η δημόσια ασφάλεια,
και η εθνική άμυνα.

Οικονομικές λειτουργίες του κράτους

1. Θεσμικό πλαίσιο της οικονομίας
2. Αναδιανομή του Εισοδήματος
3. Τα Δημόσια Αγαθά
4. Καλύτερη κατανομή των πόρων
5. Εξασφάλιση Οικονομικής Σταθερότητας
6. Μέριμνα για το μέλλον/Εξασφάλιση Οικονομικής Ανάπτυξης

1.Θεσμικό πλαίσιο της οικονομίας

Η οικονομική δραστηριότητα των μελών μιας κοινωνίας ρυθμίζεται από ένα θεσμικό πλαίσιο, δηλαδή από ορισμένους κανόνες και νόμους, τους οποίους επιβάλλει το κράτος.

Για παράδειγμα,

- ο σεβασμός στους δημοκρατικούς θεσμούς
- το ωράριο των δημοσίων υπαλλήλων

Η τήρησή του θεσμικού πλαισίου θεωρείται απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία της οικονομίας.

2. Αναδιανομή του Εισοδήματος

Κάθε οικονομικό σύστημα δημιουργεί ανισότητες στη διανομή του εισοδήματος. Ο στόχος του κράτους είναι να αυξήσει τα εισοδήματα των οικονομικά ασθενέστερων τάξεων με σκοπό να αμβλύνει την εισοδηματική ανισότητα μεταξύ των ομάδων του πληθυσμού.

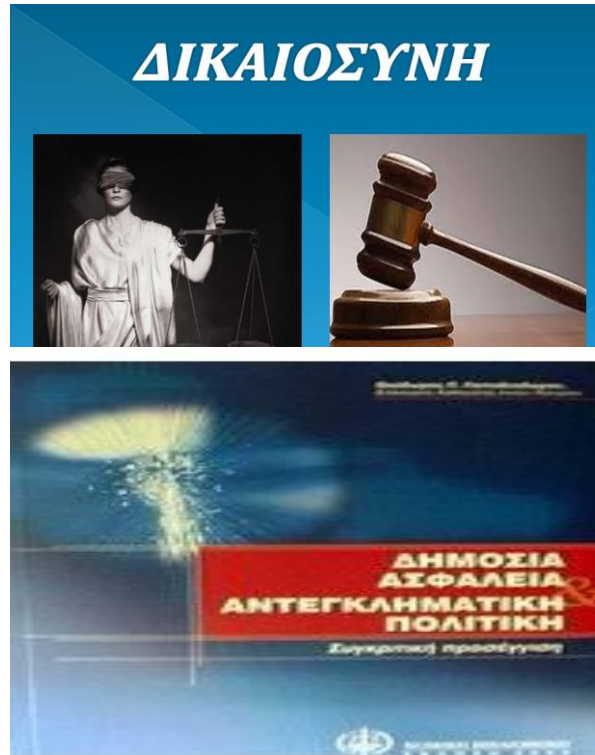
Πώς το επιτυγχάνει;
παροχή επιδομάτων ανεργίας, πολυτέκνων,
δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη,
απαλλαγή των χαμηλών εισοδημάτων
από τη φορολογία

3. Τα Δημόσια Αγαθά

Το κράτος εξασφαλίζει ορισμένες υπηρεσίες στους πολίτες του που μόνο αυτό θα μπορούσε να προσφέρει. Οι υπηρεσίες αυτές ονομάζονται **δημόσια αγαθά**.

Για παράδειγμα
η δικαιοσύνη,
η δημόσια ασφάλεια ,
η εθνική άμυνα,
τα εθνικά πάρκα,
η δημόσια παιδεία

Χαρακτηριστικά των δημόσιων αγαθών

- α) **Αδιαιρετότητα στη χρήση.** Η κατανάλωση ενός αγαθού από ένα άτομο, δεν μειώνει την ποσότητα του αγαθού που είναι διαθέσιμη για τα υπόλοιπα άτομα.
- β) **Μη δυνατότητα αποκλεισμού.** Τα οφέλη που προσφέρει ένα αγαθό μπορούν να τα απολαύσουν όλοι.

Τα αγαθά τα οποία δεν ικανοποιούν κανένα από τα χαρακτηριστικά για τα δημόσια αγαθά λέγονται «ιδιωτικά αγαθά που παρέχονται από το κράτος», όπως για παράδειγμα, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

4. Καλύτερη κατανομή των πόρων

Αν το κράτος επιθυμεί για διάφορους λόγους **μεγαλύτερες ποσότητες** από ένα αγροτικό προϊόν, **επιδοτεί** το προϊόν αυτό ώστε οι παραγωγοί να έχουν κίνητρο να παράγουν **μεγαλύτερες ποσότητες**.

Αντίθετα, αν το κράτος θέλει να προκαλέσει **μείωση** στη ζήτηση ενός αγαθού, επιβάλλει **ψηλότερη φορολογία**.

5. Εξασφάλιση Οικονομικής Σταθερότητας

Η οικονομία, περνά από εναλλασσόμενες φάσεις ανόδου (ανάκαμψης) και καθόδου (κάμψης). Στις φάσεις αυτές προκαλούνται οικονομικά προβλήματα. Το κράτος παρεμβαίνει με διάφορα μέτρα, με σκοπό τη **σταθεροποίηση της οικονομίας**.

Για παράδειγμα, αν η ζήτηση αγαθών είναι μεγαλύτερη από την προσφορά, τότε αυξάνονται οι τιμές και προκαλείται ψηλός πληθωρισμός, το κράτος μειώνει τις δημόσιες δαπάνες έτσι ώστε να μειωθεί η ζήτηση και να συγκρατηθεί η αύξηση στις τιμές.

6. Μέριμνα για το μέλλον/Εξασφάλιση Οικονομικής Ανάπτυξης

Το κράτος προβλέπει τις μελλοντικές ανάγκες και τα πιθανά μελλοντικά προβλήματα και επεξεργάζεται λύσεις έτσι ώστε να ενισχύσει τους ρυθμούς ανάπτυξης.

Με την κατασκευή έργων υποδομής, όπως για παράδειγμα, δρόμων, λιμανιών, υδατοφρακτών, αυξάνεται η παραγωγικότητα της οικονομίας και επομένως ο ρυθμός ανάπτυξης.

Μέτρα Δημοσιονομικής Πολιτικής

Τα μέτρα που σχετίζονται με τις δαπάνες και τα έσοδα του κράτους ονομάζονται **δημοσιονομική πολιτική**.

Με τη μεταβολή των **δημοσίων εσόδων** και των **δημοσίων δαπανών** το κράτος προσπαθεί να πετύχει τους κοινωνικούς και οικονομικούς του στόχους όπως:

- να σταθεροποιήσει την οικονομία σε επίπεδα πλήρους απασχόλησης χωρίς πληθωρισμό,
- να μειώσει τις κοινωνικές ανισότητες μεταξύ των πολιτών,
- να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη κ.λπ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟ

Ασκ. 1 – 13, σελ. 236

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 1

Άσκ. 1 - 2

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

- Να διακρίνουν τις δημόσιες δαπάνες σε κατηγορίες δίνοντας παραδείγματα
- Να αναφέρουν τους λόγους στους οποίους οφείλεται η διαχρονική αύξηση των δημοσίων δαπανών
- Να αναφέρουν τις κυριότερες μορφές των κρατικών εσόδων και τη διαφορά τους από τις πηγές χρηματοδότησης του κράτους
- Να ορίζουν τις έννοιες “τέλος” και “πρόστιμο”

Δημόσιες Δαπάνες

Δημόσιες Δαπάνες (public expenditure) είναι τα χρηματικά ποσά που δαπανά το κράτος για να καλύψει τις ανάγκες λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού.

- 1. Απολαβές προσωπικού**
- 2. Τόκοι δημοσίου χρέους**
- 3. Κοινωνικές παροχές**
- 4. Επιδοτήσεις**
- 5. Αγορά αγαθών και υπηρεσιών**
- 6. Άλλες δαπάνες (επενδυτικές δαπάνες)**

Δημόσιες Δαπάνες

Οι δημόσιες δαπάνες διαχρονικά παρουσιάζουν μια **αυξητική τάση** που οφείλεται:

- α) **στην αύξηση του πληθυσμού** π.χ. νέοι δρόμοι, νέα σχολεία, νέα νοσοκομεία κ.λπ.
- β) **στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος** αυξάνονται οι απαιτήσεις των πολιτών για περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες υγείας, παιδείας, διοίκησης κ.λπ.
- γ) **στη βελτίωση της τεχνολογίας**. Η βελτίωση της τεχνολογίας αναγκάζει το κράτος να δαπανά μεγαλύτερα ποσά για επενδύσεις.
- δ) **στις αντιλήψεις της κοινωνίας για τον κοινωνικό ρόλο του κράτους**.

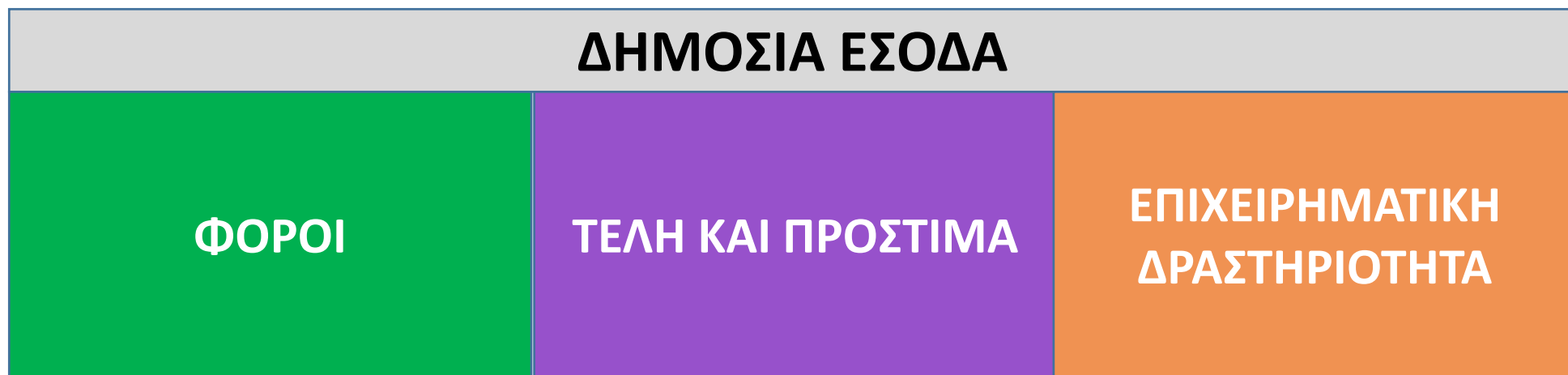
Δημόσια Έσοδα

Τα έσοδα του κράτους προέρχονται κυρίως από τις εξής πηγές:

α) Φόροι

β) Τέλη και πρόστιμα (τέλη κυκλοφορίας/γραμματόσημα)

γ) Άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας (δημόσιων επιχειρήσεων)

Οι κυριότερες πηγές χρηματοδότησης των κρατικών δαπανών είναι οι φόροι και ο δημόσιος δανεισμός

ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ

Τέλη είναι τα χρηματικά ποσά που επιβάλλει το κράτος στα φυσικά και νομικά πρόσωπα για συγκεκριμένες υπηρεσίες που προσφέρει.

Για παράδειγμα, τέλη κυκλοφορίας, ταχυδρομικά τέλη (γραμματόσημα), τέλη σκυβάλλων κ.λπ.

Πρόστιμα είναι οι χρηματικές ποινές που επιβάλλει το κράτος για διάφορες παραβάσεις των νόμων και των κανονισμών.

Φόροι είναι τα χρηματικά ποσά που υποχρεώνονται να πληρώνουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα στο κράτος χωρίς να παρέχεται ειδική αντιπαροχή που να συνδέεται άμεσα με τον φόρο, όπως για παράδειγμα, φόρος εισοδήματος, Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), δασμοί κ.λπ.

Την έννοια του φόρου συνθέτουν τρία στοιχεία:

- α)** Ο φόρος αποτελεί **αναγκαστική εισφορά**
- β)** Ο φόρος είναι εισφορά χωρίς **ειδική αντιπαροχή**, δηλαδή δεν παρέχεται συγκεκριμένη αντιπαροχή (αντάλλαγμα), αλλά γενική αντιπαροχή, όπως υπηρεσίες υγείας, παιδείας, δικαιοσύνης κ.λπ
- γ)** Τα έσοδα από τους φόρους χρησιμοποιούνται για την **πραγματοποίηση κρατικών σκοπών** δηλαδή, για την εξυπηρέτηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Το κράτος με την επιβολή των φόρων επιτελεί κάποιες **λειτουργίες**:

- α) Ταμειευτική λειτουργία.** Στόχος είναι η αύξηση στα έσοδά του έτσι ώστε να μπορεί να χρηματοδοτεί τις δαπάνες του
- β) Οικονομική λειτουργία.** Στόχος είναι η προώθηση των οικονομικών του σκοπών όπως για παράδειγμα ο περιορισμός στην άνοδο των τιμών (καταπολέμηση πληθωρισμού)
- γ) Κοινωνική λειτουργία.** Στόχος είναι η μείωση της κοινωνικής ανισότητας, για παράδειγμα ψηλότερος φορολογικός συντελεστής στα ψηλότερα εισοδήματα.

Συστήματα φορολόγησης του εισοδήματος

Το εισόδημα που φορολογείται ονομάζεται **φορολογητέο εισόδημα**. Υπάρχουν τρία συστήματα φορολόγησης του εισοδήματος ανάλογα με τον τρόπο υπολογισμού του φόρου που αντιστοιχεί σε κάθε εισόδημα:

α) Το σύστημα της **αναλογικής φορολογίας**, σύμφωνα με το οποίο ο φορολογικός συντελεστής είναι ο ίδιος, ανεξάρτητα από το μέγεθος του εισοδήματος

β) Το σύστημα της **προοδευτικής φορολογίας**, σύμφωνα με το οποίο όσο μεγαλύτερο είναι το εισόδημα, τόσο μεγαλύτερος είναι και ο φορολογικός συντελεστής

γ) Το σύστημα της **αντίστροφα προοδευτικής φορολογίας**, σύμφωνα με το οποίο ο φόρος επιβαρύνει περισσότερο τα χαμηλά εισοδήματα.

Κατηγορίες φόρων

α) Άμεσοι Φόροι (direct taxes)

Επιβάλλονται απευθείας στους φορολογούμενους με βάση το εισόδημα ή την περιουσία τους και πληρώνονται απευθείας στο κράτος

Οι άμεσοι φόροι διακρίνονται σε:
φόρους εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων και
φόρους περιουσίας, όπως φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας.

β) Έμμεσοι Φόροι (indirect taxes)

Επιβάλλονται πάνω στα προϊόντα δηλαδή, επιβαρύνουν έμμεσα τους καταναλωτές και πληρώνονται στο κράτος μέσω τρίτων, δηλαδή των πωλητών. Έμμεσοι φόροι είναι οι δασμοί, ο φόρος κατανάλωσης, ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) κ.ά.

Ονομάζονται και **φόροι δαπάνης**, αφού επιβάλλονται ανάλογα με το ποσό που δαπανά ο φορολογούμενος.

Κατηγορίες φόρων

Direct Tax vs Indirect Tax

ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΕΤΑΙΡΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ

ΦΟΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ
ΚΕΡΔΩΝ

Customs duty

ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ
(ΦΠΑ)

ΔΑΣΜΟΣ (ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΦΟΡΟΣ)

ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Χαρακτηριστικά των άμεσων φόρων

Η άμεση φορολογία είναι κυρίως **προοδευτική** φορολογία.

Το κυριότερο **πλεονέκτημα** των άμεσων φόρων είναι ότι επιβαρύνουν περισσότερο τις ψηλές εισοδηματικές τάξεις.

Το κυριότερο **μειονέκτημά** τους είναι ότι σε περίπτωση που οι φορολογικοί συντελεστές είναι αρκετά ψηλοί αποθαρρύνουν την απασχόληση.

Ωστόσο, στις περισσότερες σύγχρονες οικονομίες εφαρμόζεται προοδευτική φορολογία για το εισόδημα των φυσικών προσώπων και αναλογική φορολογία για το εισόδημα των νομικών προσώπων.

Φορολογικοί συντελεστές της Κύπρου

Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων 2017

Φορολογητέο Εισόδημα ⁴	Φορολογικός Συντελεστής
€	%
0 – 19.500	0%
19.501 – 28.000	20%
28.001 – 36.300	25%
36.301 – 60.000	30%
60.001 και άνω	35%

Φορολογητέο εισόδημα = Ακαθάριστες απολαβές – Εκπτώσεις/Απαλλαγές (π.χ. ασφάλεια ζωής, εισφορές στο ΤΚΑ, ταμείο προνοίας και συντάξεων, συνδρομή σε συντεχνία, κ.λπ.)

Στην Κύπρο, από το 2013 οι εταιρείες πληρώνουν φόρο εισοδήματος (κερδών) με συντελεστή 12,5%.

Χαρακτηριστικά των έμμεσων φόρων

Η έμμεση φορολογία είναι **αναλογική** φορολογία.

Παράδειγμα:

Δύο καταναλωτές, ο Α και ο Β, διαθέτουν εισόδημα €20.000 και €40.000 αντίστοιχα. Ο Α δαπανά το 80% ενώ ο Β το 60% του εισοδήματός του. Τα δύο άτομα επιβαρύνονται επιπλέον με 20% φόρο κατανάλωσης.

Εισόδημα €	Δαπάνη €	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος €	Ποσοστό Φόρου στα Εισόδημα
A: 20.000	$(20.000 \times 80\%) =$ 16.000	20%	$(16.000 \times 20\%) =$ 3.200	16%
B: 40.000	$(40.000 \times 60\%) =$ 24.000	20%	$(24.000 \times 20\%) =$ 4.800	12%

Χαρακτηριστικά των έμμεσων φόρων

Οι έμμεσοι φόροι είναι **αντίστροφα προοδευτικοί** δηλαδή, όσο αυξάνεται το εισόδημα, μειώνεται το ποσοστό του εισοδήματος που καταβάλλεται σαν φόρος.

Οι έμμεσοι φόροι επομένως **μειονεκτούν, γιατί επιβαρύνουν περισσότερο τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις**. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι χαμηλά αμειβόμενοι δαπανούν μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματός τους.

Πλεονέκτημα των έμμεσων φόρων θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε τα **μικρότερα έξοδα είσπραξης**.

Φορολογικές αρχές

Η φορολογία για να είναι δίκαιη και αποδοτική, θα πρέπει να διέπεται από κάποιες αρχές:

1. Να είναι ανάλογη με τη φοροδοτική ικανότητα του κάθε πολίτη
2. Να είναι καθολική και αμερόληπτη
3. Να μην είναι δαπανηρή η είσπραξη της
4. Να μην εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη

Φοροαποφυγή Vs Φοροδιαφυγή

Φοροαποφυγή είναι η αποφυγή πληρωμής φόρου στο κράτος που μπορεί να πετύχει ο φορολογούμενος αν εκμεταλλευτεί κάποιες ασάφειες ή αδυναμίες του φορολογικού νόμου, ή τις δυνατότητες που του παρέχει η φορολογική νομοθεσία.

Φοροδιαφυγή είναι η διαφυγή πληρωμής φόρου στο κράτος που επιτυγχάνει ο φορολογούμενος με παράνομες ενέργειες.

Για τον λόγο αυτό η φοροδιαφυγή θεωρείται αδίκημα και τιμωρείται από τον νόμο.

ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ - ΝΟΜΙΜΗ

**TAX
AVOIDANCE**

VS

**TAX
EVASION**

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΠΑΡΑΝΟΜΗ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟ

Άσκ. 14 – 38, σελ. 236 - 240

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 1

Άσκ. 3 - 16

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2

Άσκ. 1 - 2

Δημόσιος Δανεισμός

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

- Να διακρίνετε τις κατηγορίες του δημόσιου χρέους
- Να αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους το κράτος προσφεύγει στο δανεισμό
- Να αναφέρετε και να εξηγείτε τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από τον δημόσιο δανεισμό
- Να ορίζετε την έννοια της εξυπηρέτησης δημόσιου χρέους
- Να υπολογίζετε το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και να το συγκρίνετε με τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ

Δημόσιος Δανεισμός

Μετά τους φόρους, η σπουδαιότερη πηγή χρηματοδότησης δημοσίων δαπανών είναι ο Δημόσιος Δανεισμός.

Το κράτος προσφεύγει σε δανεισμό όταν:

- Ο κρατικός προϋπολογισμός είναι ελλειμματικός (Έσοδα < Δαπάνες)
- Το ισοζύγιο πληρωμών είναι ελλειμματικό (Εισροές < Εκροές)

Το σύνολο των δανείων που συνάπτει το κράτος και δεν έχουν εξοφληθεί ακόμα αποτελεί το **Δημόσιο Χρέος**.

Δημόσιος Δανεισμός

Σημασία έχει:

- το ύψος του δανεισμού
- το ύψος του επιτοκίου
- Η διάρκεια του δανείου

Ο δημόσιος δανεισμός ανάλογα με την προέλευσή του, διακρίνεται σε δύο κατηγορίες

**Κατηγορίες
Δημόσιου Χρέους**

**Εσωτερικό
Δημόσιο Χρέος**

**Εξωτερικό
Δημόσιο Χρέος**

Εσωτερικό Δημόσιο Χρέος

Είναι τα δάνεια που προέρχονται από πηγές του εσωτερικού, όπως νοικοκυριά, επιχειρήσεις, εμπορικές τράπεζες.

Τα δάνεια αυτά συνάπτονται, συνήθως, με τη μορφή χρεογράφων, γραμματίων δημοσίου ή κρατικών ομολόγων και μπορεί να είναι βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα.

Εξωτερικό Δημόσιο Χρέος

Είναι τα δάνεια που προέρχονται από πηγές του εξωτερικού όπως, μεγάλες τράπεζες άλλων κρατών, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ή την Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Τα δάνεια αυτά είναι μακροπρόθεσμα

Αναγκαιότητα δημοσίου δανεισμού

Ο δημόσιος δανεισμός ενδείκνυται:

- α) Όταν υπάρχει **σημαντική αύξηση στις δημόσιες δαπάνες** λόγω έκτακτων γεγονότων όπως, θεομηνία
- β) Όταν υπάρχει **μείωση στα φορολογικά έσοδα**, λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας
- γ) Όταν υπάρχει **ψηλή φορολογία** και οποιαδήποτε επιπλέον αύξηση θα έχει αρνητικές συνέπειες στην οικονομία
- δ) Όταν υπάρχει **ανάγκη για έργα υποδομής**, ώστε να υπάρξει ανάπτυξη, όπως δρόμοι, λιμάνια, κ.λπ.

Μειονεκτήματα του δημόσιου δανεισμού

Επιβάρυνση
μελλοντικών
προϋπολογισμών

- Γιατί ένα μέρος των μελλοντικών εσόδων θα πρέπει να εξυπηρετήσει το δημόσιο χρέος

Κίνδυνος
χρεοκοπίας

- Γιατί κλονίζεται η εμπιστοσύνη του κοινού στην ικανότητα του κράτους να πληρώσει τη δόση και τους τόκους του δημόσιου χρέους

Επιβάρυνση των
μελλοντικών
γενεών

- Επηρεάζει αρνητικά το βιοτικό επίπεδο των μελλοντικών γενιών

Εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους

Το κράτος κάθε χρόνο είναι υποχρεωμένο να προβαίνει στην εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους δηλαδή, να καταβάλλει ένα μέρος του δανείου μαζί με τους ανάλογους τόκους για τη σταδιακή εξόφληση του δανείου. Το ποσό αυτό καλύπτεται από τα δημόσια έσοδα και επομένως το κράτος αναγκάζεται να περιορίσει τις δαπάνες του.

Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ

Για να μπορεί να γίνεται σύγκριση του δημόσιου χρέους μεταξύ των χωρών, το δημόσιο χρέος εκφράζεται σαν ποσοστό του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τα κριτήρια της **Συνθήκης του Μάαστριχτ** το ποσοστό αυτό **δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ.**

Δημόσιο Χρέος	2014	2015	2016
Εσωτερικό	6.061,4	4.571,5	4.066,4
Εξωτερικό	12.860,7	14.500,8	15.351,1
Σύνολο	18.922,1	19.072,3	19.417,5
Δημόσιο Χρέος % του ΑΕΠ	107,5%	107,5%	107,1%
ΑΕΠ	17.605,9	17.742,0	18.122,5

Υπολογισμός του Δημόσιου Χρέους ως % του ΑΕΠ

Δημόσιο χρέος ως % του ΑΕΠ

Δημόσιο Χρέος X 100 = <60% Βάση των κριτηρίων Συνθήκης του Μάαστριχτ
ΑΕΠ

$$\text{Δημόσιο χρέος Κύπρου 2014 ως \% του ΑΕΠ} = \frac{18.922,1}{17.605,9} \times 100 = 107,5 \%$$

Επομένως, το δημόσιο χρέος μας του 2014 δεν πληρούσε τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ γιατί ήταν 107,5% υπερβαίνοντας το 60% που είναι το όριο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟ

Ασκ. 39 – 47, σελ. 240 - 242

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 1

Άσκ. 17 - 19

Κρατικός Προϋπολογισμός

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

- Να εξηγούν την έννοια του Κρατικού Προϋπολογισμού
- Να γνωρίζουν τη διαδικασία σύνταξης του κρατικού προϋπολογισμού
- Να επεξηγούν τη μέθοδο των προσωρινών δωδεκατημορίων
- Να αναφέρουν και να επεξηγούν τον Πλεονασματικό, τον Ελλειμματικό και τον Ισοσκελισμένο κρατικό προϋπολογισμό
- Να υπολογίζουν το Δημοσιονομικό αποτέλεσμα και να το συγκρίνουν με τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ
- Να εξηγούν την έννοια του Πρωτογενούς αποτελέσματος και να αντιλαμβάνονται τη διαφορά με το Δημοσιονομικό αποτέλεσμα

Κρατικός Προϋπολογισμός

Κρατικός Προϋπολογισμός

Είναι ένας λογαριασμός που περιλαμβάνει τα προβλεπόμενα έσοδα και τις προβλεπόμενες δαπάνες του κράτους για ένα έτος.

Εκφράζει την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Ο κρατικός προϋπολογισμός συντάσσεται

- από το Υπουργείο Οικονομικών με βάση την κυβερνητική πολιτική και τους στόχους που θέτει η κυβέρνηση.

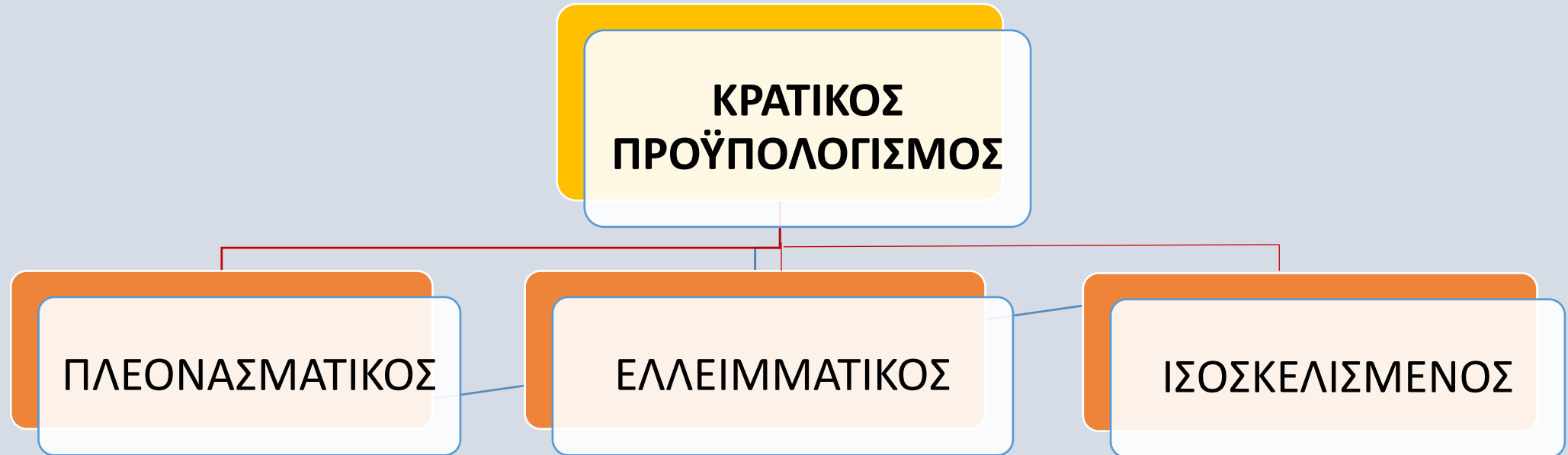
Στη συνέχεια κατατίθεται στη Βουλή για να ψηφιστεί.

Μετά την ψήφισή του γίνεται **Νόμος**, τον οποίο η κυβέρνηση είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει.

Σε περίπτωση που δεν ψηφιστεί έγκαιρα, εφαρμόζεται η **μέθοδος των προσωρινών δωδεκατημορίων**.

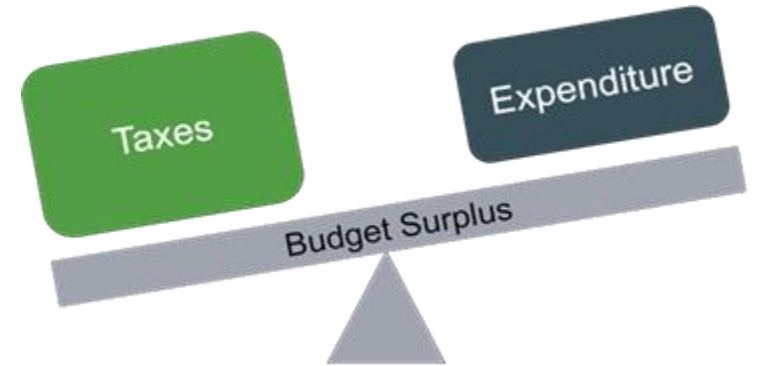

Η κατάσταση του προϋπολογισμού θα εξαρτηθεί από την οικονομική πολιτική που η κυβέρνηση θέλει να εφαρμόσει

Πλεονασματικός Προϋπολογισμός

α) Πλεονασματικός (Έσοδα > Δαπάνες)

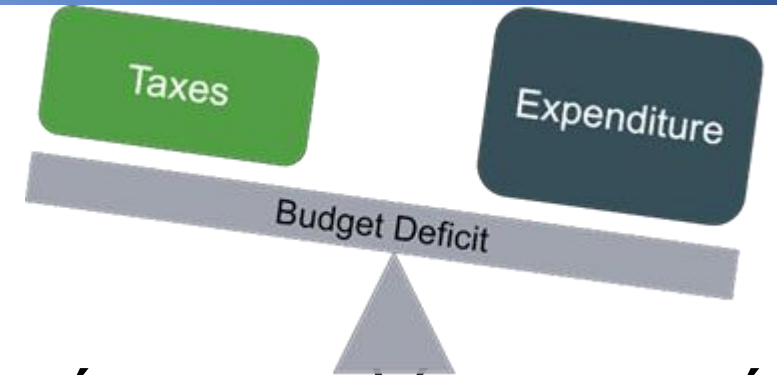

Όταν τα προβλεπόμενα έσοδα του κράτους είναι μεγαλύτερα από τις προβλεπόμενες δαπάνες, τότε δημιουργείται **δημοσιονομικό πλεόνασμα**

Η κυβέρνηση συνήθως καταρτίζει πλεονασματικό προϋπολογισμό όταν υπάρχει πλήρης απασχόληση και πληθωρισμός.

Ελλειμματικός Προϋπολογισμός

β) Ελλειμματικός (Δαπάνες > Έσοδα)

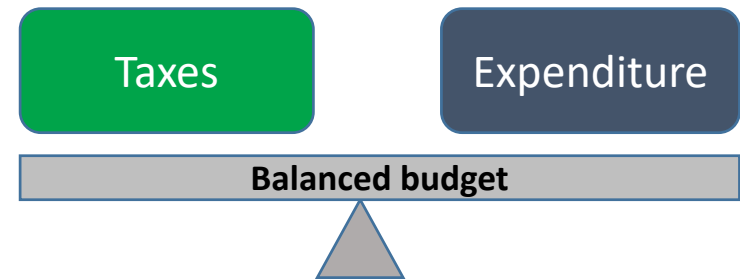

Όταν οι προβλεπόμενες δαπάνες του κράτους είναι μεγαλύτερες από τα προβλεπόμενα έσοδα, τότε δημιουργείται **δημοσιονομικό έλλειμμα**

Η κυβέρνηση συνήθως καταρτίζει ελλειμματικό προϋπολογισμό όταν υπάρχει ύφεση και ανεργία.

Ισοσκελισμένος Προϋπολογισμός

γ) Ισοσκελισμένος (Έσοδα = Δαπάνες)

Όταν τα προβλεπόμενα έσοδα ισούνται με τις προβλεπόμενες δαπάνες του κράτους, τότε ο προϋπολογισμός χαρακτηρίζεται ως ισοσκελισμένος.

Η κυβέρνηση καταρτίζει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό όταν υπάρχει πλήρης απασχόληση χωρίς πληθωρισμό.

Δημοσιονομικό Έλλειμμα

Για σκοπούς σύγκρισης του δημοσιονομικού ελλείμματος μεταξύ των χωρών, το δημοσιονομικό έλλειμμα εκφράζεται σαν ποσοστό του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τα κριτήρια της **Συνθήκης του Μάαστριχτ** το ποσοστό αυτό **δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ.**

Υπολογισμός Δημοσιονομικού Ελλείμματος

Παράδειγμα: Η χώρα Α έχει το 2018 τα ακόλουθα οικονομικά στοιχεία:

Δημόσια Έσοδα €7.000, Δημόσιες Δαπάνες €6.500 , ΑΕΠ €10.000

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα= Δημόσια Έσοδα – Δημόσιες Δαπάνες

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα= 7.000-6.500 = €500 Δημοσ. Έλλειμμα

Δημοσιονομικό Έλλειμμα ως % του ΑΕΠ= $\frac{\text{Δημοσιονομικό Έλλειμμα}}{\text{ΑΕΠ}} \times 100$

= $\frac{500}{10000} \times 100 = 5\% > 3\%$ δεν πληροί τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα και Πρωτογενές αποτέλεσμα

Ο κοινά αποδεκτός ορισμός του **πρωτογενούς αποτελέσματος** παγκοσμίως προβλέπει ότι αυτό προκύπτει όταν από το δημοσιονομικό αποτέλεσμα αφαιρεθούν οι δαπάνες για τόκους του δημοσίου χρέους.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑ/ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ

Για να υπολογίσουμε το δημοσιονομικό αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα) αφαιρούμε από τα έσοδα το **σύνολο** των δημοσίων δαπανών

Δημόσια Έσοδα	6.900
- Δημόσιες Δαπάνες (περιλαμβάνονται και οι τόκοι)	<u>(7.100)</u>
<u>Δημοσιονομικό Έλλειμμα</u>	(200)

Για να υπολογίσουμε το πρωτογενές αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα) αφαιρούμε από τα έσοδα τις δημόσιες δαπάνες στις οποίες **δεν περιλαμβάνονται** οι τόκοι του δημόσιου χρέους

Δημόσια Έσοδα	6.900
- Δημόσιες Δαπάνες (εκτός τόκοι)	<u>(6.600)</u>
<u>Πρωτογενές Πλεόνασμα</u>	300

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Η διαφορά των δύο αποτελεσμάτων (έλλειμμα ή πλεόνασμα) είναι οι **τόκοι του Δημόσιου Χρέους** (-200 + 500 = 300)

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑ/ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ

Για να υπολογίσουμε το πρωτογενές αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα) προσθέτουμε τους τόκους του δημόσιου χρέους στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα)

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
	€εκ
Σύνολο εσόδων	6.900
- Σύνολο εξόδων	(7.100)
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ	(200)
+ Τόκοι δημοσίου χρέους	500
ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ	300

Συμπέρασμα: μια χώρα μπορεί να παρουσιάζει πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα στον Κρατικό της Προϋπολογισμό και μετά την πρόσθεση των τόκων στις δημόσιες δαπάνες να έχει δημοσιονομικό έλλειμμα

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΕΛΛΕΙΜΜΑ/ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ
ΔΑΠΑΝΕΣ

Τόκοι δημοσίου χρέους

Τόκοι δημοσίου χρέους

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΕΛΛΕΙΜΜΑ

Δημόσιες δαπάνες για
αγαθά και υπηρεσίες συν
μεταβιβαστικές πληρωμές

Φορολογικά και άλλα
δημόσια έσοδα

Πρωτογενές έλλειμμα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟ

Άσκ. 48 – 61, σελ. 242 - 245

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 1

Άσκ. 20 - 23

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2

Άσκ. 3

